

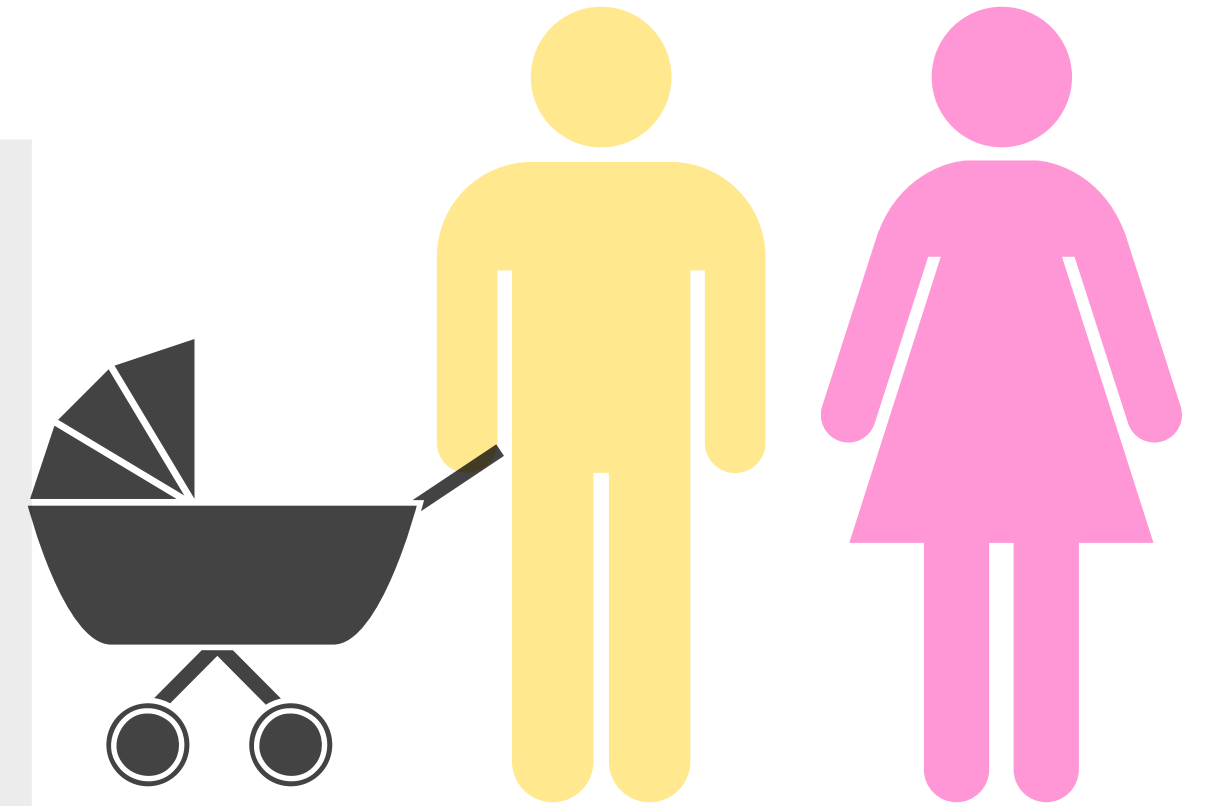
The background is white and features several stylized handprints in yellow and pink. The handprints are scattered across the page, with some larger than others. A large yellow handprint is on the left side, and another large yellow one is on the bottom right. There are also several smaller pink handprints and yellow handprints scattered throughout. The text is centered in the middle of the page.

**OPAS
OPISKELIJA-
VANHEMPIEN
TALOUDESTA**

Tässä oppaassa

Lapsen saaminen opiskeluaikana merkitsee usein muutoksia vanhempien talouteen. Menoja voi tällöin olla hankala kattaa pelkällä opintotuella. Tässä oppaassa on tarkoitus käydä läpi Kansaneläkelaitoksen myöntämät keskeiset etuudet tuoreiden korkeakouluopiskelijavanhempien näkökulmasta. Lisäksi opas tuo yleisesti esille seikkoja, jotka vaikuttavat opiskelijavanhempien talouteen. Oppaan loppuun on koottu internet-sivuja, joista voi hakea lisää tietoa aiheeseen liittyen.

Opas on suunnattu ensisijaisesti Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijakunta OSAKOn jäsenille, mutta siitä voivat hyötyä osin myös muut korkeakouluopiskelijavanhemmat.

Kelan tarjoamat etuudet tuoreille opiskelijaperheille

Äitiysraha

Oikeus äitiysrahaan alkaa 50-30 arkipäivää ennen lapsen laskettua synnytysaikaa. Äiti voi valita itse, milloin haluaa aloittaa tänä aikana äitiysrahakautensa. Äitiysrahakauden aikana voi opiskella sekä työskennellä.

Jos äiti nostaa äitiysrahakauden aikana opintotukea, maksetaan hänelle äitiyspäivärahaa vähimmäismäärä koko kuukaudelta. Myös työskentelypäiviltä maksetaan vähimmäismäärä äitiysrahaa. Työskentely sunnuntaina tai arkipyhinä ei kuitenkaan vaikuta vanhempainrahaan. **Vähimmäispäiväraha on 2019 vuonna 27,86 € per arkipäivä.**

Jos äitiysrahaa maksetaan äidin halutessa varhennetusti eli 50–31 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, edellytetään, ettei äiti ole työssä tai opiskele päätoimisesti samanaikaisesti. Äitiysrahakausi päättyy, kun äitiysrahaa on maksettu 105 arkipäivää eli noin 4 kuukautta. Arkipäiviä ovat päivät maanantaista lauantaihin pois lukien arkipyhät.

Isyysraha

Isyysrahakauden eli niin sanotun isyysvapaan pituus on yleensä enintään 54 arkipäivää eli noin 9 viikkoa. Monikkoperheiden isille myönnetään 1.4.2019 alkaen isyysraha pidennettynä aina yhtä useammasta lapsesta 18 arkipäivää. Opiskelevalla isällä on myös oikeus isyysrahaan, jos hänen voidaan katsoa opintorahan saamisesta huolimatta osallistuvan lapsensa hoitoon eikä hän opiskele päätoimisesti isyysrahajakson aikana. Sivutoimiset opinnot eivät ole este isyysrahan saamiselle.

Isyysrahakaudesta isä voi käyttää yhtä aikaa äidin kanssa valintansa mukaan 1-18 arkipäivää sinä aikana, jolloin äiti saa äitiys- tai vanhempainrahaa. Loput isyysrahapäivät isä voi pitää sen jälkeen, kun vanhempainrahan saaminen on loppunut.

Isyysvapaan voi aloittaa heti lapsen synnyttyä tai sen voi halutessaan käyttää vasta äitiys- ja vanhempainrahakauden jälkeen. Isyysvapaata voi pitää kerralla tai sen voi jakaa jaksoihin. Isyysvapaasta äidin kanssa yhtäaikaaisesti pidettävät 1–18 arkipäivää voidaan jakaa enintään 4 jaksoon ja vanhempainrahakauden jälkeisen isyysvapaan voi jakaa enintään 2 jaksoon.

Vanhempainraha

Vanhempainrahakauden eli vanhempainvapaan voivat käyttää molemmat vanhemmat ja se alkaa äitiysrahakauden jälkeen. Kela maksaa vanhempainvapaan ajalta vanhempainrahaa 158 arkipäivää eli noin puoli vuotta. Lapsesta yksin huolehtivalle äidille myönnetään oikeus isyysrahaa vastaaviin vanhempainpäivärahopäiviin 1.4.2019 alkaen.

Vanhemmat voivat sopia keskenään vapaasti vanhempainvapaan käytöstä. He voivat jakaa vanhempainrahakauden, tai vaihtoehtoisesti vanhempainvapaalle voi jäädä vain toinen vanhemmista. Vanhemmat eivät kuitenkaan voi olla yhtä aikaa vanhempainvapaalla (poikkeuksena monikkoperheet).

Äiti tai isä voivat työskennellä vanhempainvapaan aikana, mutta vanhempainraha maksetaan tällöin työskentelypäiviltä vähimmäismääräisenä. Työskentely sunnuntaina tai arkipyhinä ei kuitenkaan vaikuta vanhempainrahaan. Jos vanhempainrahaa saava opiskelee päätoimisesti ja saa opintotukea, maksetaan vanhempainraha hänelle vähimmäismääräisenä opintotuen lisäksi. Jos vanhempi ei nosta opintotukea, hänelle maksetaan vanhempainraha tavalliseen tapaan täysimääräisenä.

Lapsilisä

Alle 17-vuotiaan lapsen elatusta varten maksetaan lapsilisää. Lapsilisää maksetaan porrastetusti lapsiluvun mukaan. Esimerkiksi 1. lapsesta maksetaan lapsilisää 94,88 € kuukaudessa, 2. lapsesta 104,84 € ja 3. lapsesta 133,79 € jne.

Yksinhuoltaja on oikeutettu lapsilisän yksinhuoltajakorotukseen, joka on 53,30 € kuukaudessa jokaisesta lapsesta, josta maksetaan lapsilisää. Yhteishuoltajuus ei estä yksinhuoltajakorotusta.

Kotihoidon tuki

Kotihoidon tuke voi saada silloin, kun alle 3-vuotiasta lasta hoidetaan kotona. Kotihoidon tuki koostuu hoitorahasta, hoitolisästä sekä mahdollisesta kuntalisästä kotikunnasta riippuen. Oulussa kuntalisä eli niin sanottu Oululisä on 2019 vuonna 80 € kuukaudessa.

Hoitorahan määrään eivät vaikuta perheen tulot ja sitä maksetaan jokaisesta tukeen oikeutetusta lapsesta erikseen. Hoitorahan määrä kuukaudessa on vuonna yhdestä alle 3-vuotiaasta 338,34 € ja muista perheen alle 3-vuotiaista lapsista 101,29 € per lapsi. Yli 3-vuotiaista, mutta alle kouluikäisistä lapsista hoitorahan määrä kuukaudessa on 65,09 € per lapsi.

Hoitolisä on puolestaan tulosidonnainen ja siihen vaikuttaa perheen koko ja bruttotulot. Hoitolisän enimmäismäärä vuonna on 181,07 € kuukaudelta ja sitä maksetaan vain yhdestä lapsesta.

Opintotuki ja opintotuen huoltajakorotus

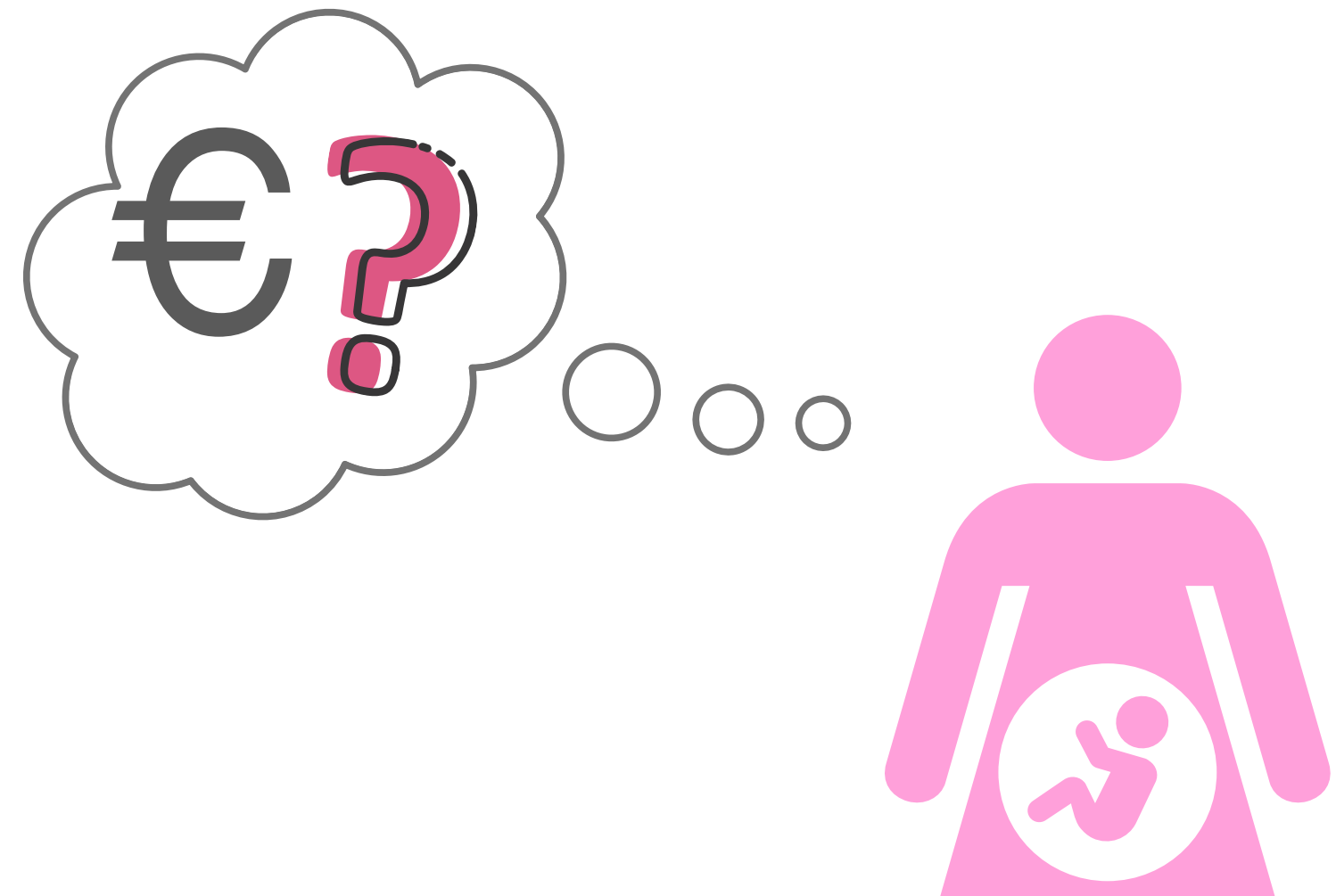
Täysi-ikäisen korkeakouluopiskelijan, jolla on huolettavanaan alaikäisiä lapsia, opintotuki koostuu pääsääntöisesti opintorahasta (250,28 € kuukaudessa) ja siihen kuuluvasta huoltajakorotuksesta (75 € kuukaudessa) sekä mahdollisesta opintolainan valtiontakauksesta (650 € kuukaudessa).

Opintorahan kokonaismäärä kuukaudessa on siis perheellisellä opiskelijalla yhteensä 325,28 € sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka kuluessa opiskelijasta on tullut alaikäisen lapsen huoltaja.

Huoltajakorotus on aina huoltajakohtainen, jolloin sen voi saada molemmat lasta huoltavat vanhemmat yhtäikaa. Lasten lukumäärä ja se, kenen luona lapsi asuu, eivät vaikuta huoltajakorotukseen.

Äitiysavustus

Äitiysavustus voidaan suorittaa joko äitiyspakkauksena tai rahasummana. Äitiysavustuksen veroton rahasumma yhdestä lapsesta on 170 €. Monikkoperheet saavat moninkertaisen äitiysavustuksen eli esimerkiksi kaksosista saa kolme äitiysavustusta ja kolmosista kuusi avustusta.

Muut mahdolliset opiskelijaperheiden etuudet

Joustava ja osittainen hoitoraha

Perheelliset opiskelijat, joilla on opintojen lisäksi voimassa oleva työ- tai virkasuhde, voivat mahdollisesti saada Kelan myöntämää joustavaa tai osittaista hoitorahaa.

Jos opiskeleva vanhempi tekee töitä enintään 30 tuntia viikossa tai vähemmän ja hoitaa alle 3-vuotiasta lasta lopun aikaa kotona, voi hän saada Kansaneläkelaitoksen maksamaa joustavaa hoitorahaa. Joustava hoitoraha on porrastettu kahteen ryhmään vanhempien työajan mukaan. Joustava hoitoraha on 241,19 € kuukaudessa, jos vanhemman työaika on enintään 22,5 tuntia viikossa tai enintään 60 % normaalista kokopäivätyön työajasta. Jos vanhemman työaika on yli 22,5 tuntia, mutta enintään 30 tuntia viikossa tai yli 60 %, mutta enintään 80 % normaalista kokopäivätyön työajasta joustavan hoitorahan määrä on 160,80 € kuukaudessa.

Osittaista hoitorahaa voi puolestaan saada Kalalta, jos vanhempi tekee töitä enintään 30 tuntia viikossa lapsen hoidon vuoksi. Tätä tukea maksetaan 1. ja 2. luokalla olevasta lapsesta. Osittaista hoitorahaa maksetaan kerralla vain yhdestä lapsesta, vaikka perheessä olisi useampi tukeen oikeutettu lapsi. Tuki maksetaan jälkikäteen kuukauden viimeisenä pankkipäivänä ja se on veronalaista tuloa. Osittainen hoitoraha on 96,89 € kuukaudessa vuonna 2019.

Toimeentulotuki

Kansaneläkelaitoksen myöntämää perustoimeentulotukea voi saada perhe, jonka tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin. Opintotuki on kuitenkin opiskelijan ensisijainen toimeentulon turva. Opiskelijan on siis ensin haettava opintorahaa, yleistä asumislisää ja opintolainan valtion takausta. Perheellisellä opiskelijalla saattaa olla oikeus perustoimeentulotukeen erityisesti silloin, jos hän ei voi saada opintotukea.

Yleinen asumistuki

Perheelliset opiskelijat kuuluvat yleisen asumistuen piiriin ja tukea voidaan maksaa pienituloiselle ruokakunnalle. Asumistuki ei vaikuta opintotuen saamiseen, eikä sitä huomioida tulona opintotuessa.

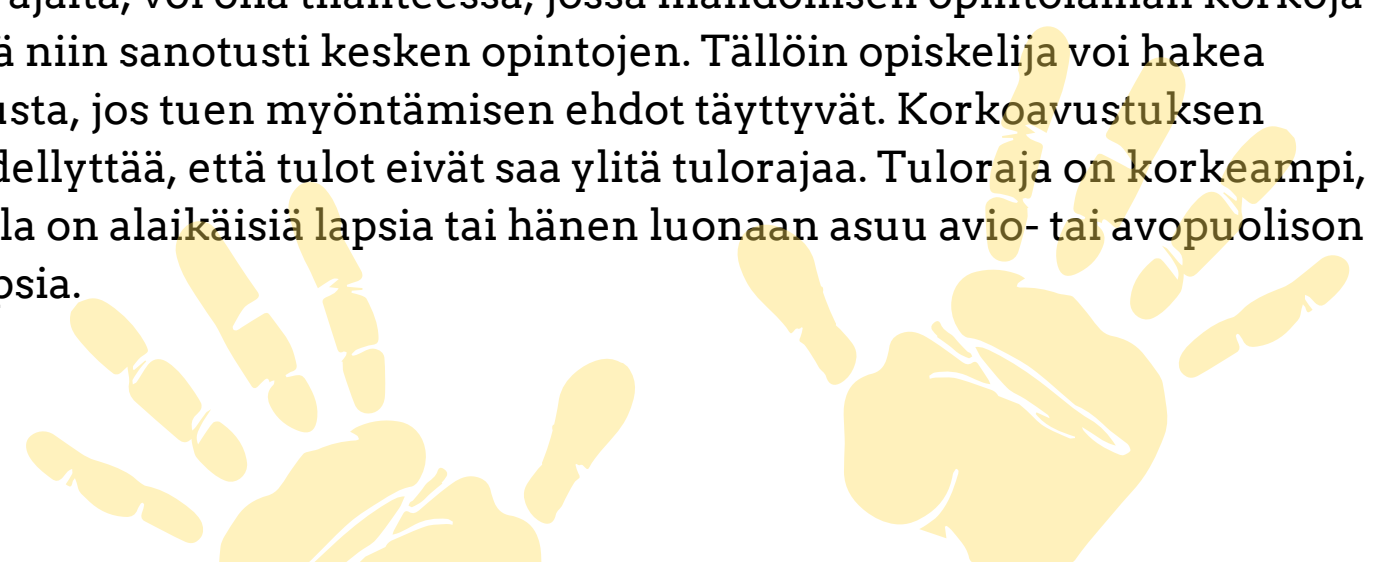
Elatustuki

Vanhempien erotessa alle 18-vuotiaat lapset jäävät usein toiselle vanhemmista. Tällöin etävanhempi maksaa lapsesta elatusapu. Häntä kutsutaan elatusvelvolliseksi. Vanhemmat sopivat erotessaan elatusavusta kunnan sosiaali- ja huollon vahvistamalla sopimuksella, jonka tekee yleensä lastenvalvoja.

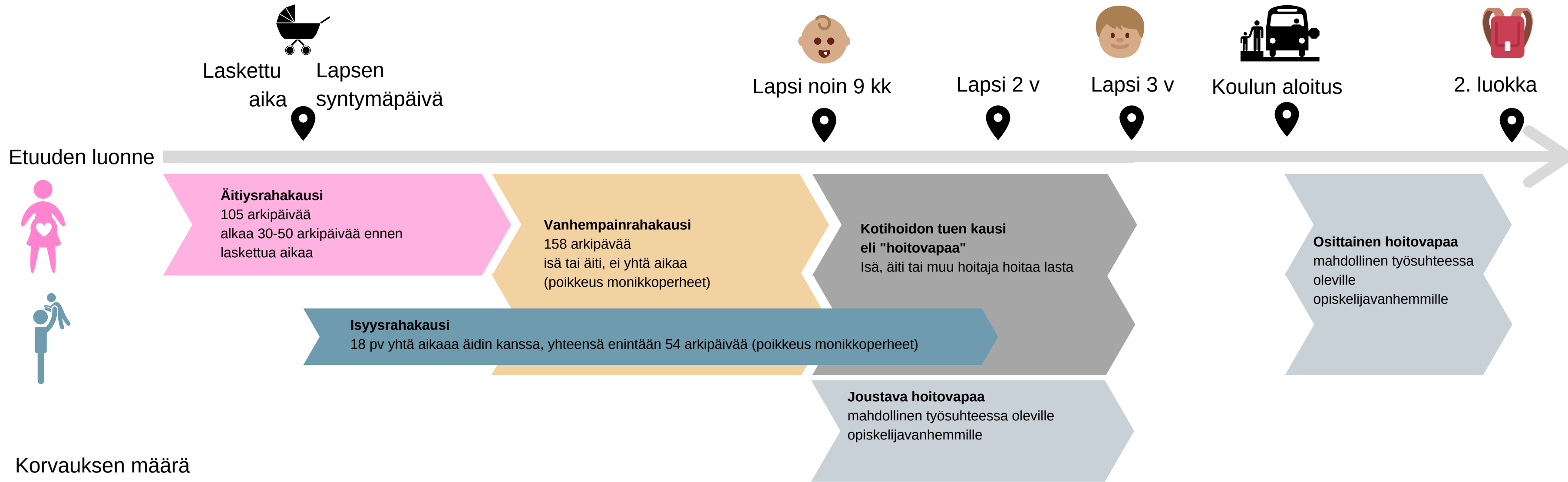
Kela voi maksaa elatustukea lähivanhemmalle silloin, jos elatusapu jää liian pieneksi tai elatusvelvollinen ei pysty maksamaan sitä taloudellisen tilanteensa vuoksi. Elatustukea voidaan maksaa myös, jos elatusvelvollista vanhempaa ei ole. Tuki maksetaan täysimääräisenä tai vähennettynä. Täysi elatustuki on 2019 vuonna 158,74 € kuukaudessa. Kela maksaa elatustuen vähennettynä, jos elatusapu on vahvistettu täyttä elatustukea pienemmäksi elatusvelvollisen taloudellisen tilanteen takia.

Opintolainan korkoavustus

Perheellinen korkeakouluopiskelija, joka on esimerkiksi hoitamassa vasta syntynyttä lasta kotonaan ja tästä syystä ei nosta opintotukea esimerkiksi yhden lukuvuoden ajalta, voi olla tilanteessa, jossa mahdollisen opintolainan korkoja aletaan periä niin sanotusti kesken opintojen. Tällöin opiskelija voi hakea korkoavustusta, jos tuen myöntämisen ehdot täyttyvät. Korkoavustuksen saaminen edellyttää, että tulot eivät saa ylittää tulorajaa. Tuloraja on korkeampi, jos velallisella on alaikäisiä lapsia tai hänen luonaan asuu avio- tai avopuolison alaikäisiä lapsia.

Opiskelijaperheiden perhevapaakorvaukset 2019

Äitiysraha
noin 70% edellisestä verotuksessa vahvistetusta työtulosta tai edeltävän 6 kk tulosta, vähimmäispäiväraha 27,86 €

Isyysraha
noin 70% edellisestä verotuksessa vahvistetusta työtulosta tai edeltävän 6 kk tulosta, vähimmäispäiväraha 27,86 €

Vanhempainraha
noin 70% edellisestä verotuksessa vahvistetusta työtulosta tai edeltävän 6 kk tulosta, vähimmäispäiväraha 27,86 €

Kotihoidontuki
Koostuu hoitorahasta, hoitolisästä sekä mahdollisesta kuntalisästä
Hoitoraha:
- 338,34 €/kk/ alle 3v lapsi
- 101,29 €/kk/ seuraava alle 3v lapsi
- 65,09 €/kk/ alle kouluikäinen lapsi
Hoitolisä:
enimmäismäärä 181,07 €/kk, tulosisä, maksetaan vain yhdestä lapsesta
Kuntalisä: Oulussa 80 €/kk alle 1.5 vuotiaasta lapsesta

Joustava hoitoraha
- 241,19 €/kk, jos vanhemman työaika enintään 22,5 h/vko tai 60% kokopäivä työajasta
- 160,80 €/kk, jos työaika yli 22,5 h/vko ja enintään 30 h/vko tai 80% kokopäivä työajasta

Osittainen hoitoraha
- 96,86 €/kk, jos vanhempi tekee töitä enintään 30 h/vko lapsen hoidon vuoksi
- tukea maksetaan 1. ja 2. luokalla olevasta lapsesta

Yleistä lapsen saannin vaikutuksesta korkeakouluopintoihin ja talouteen

Opinto-oikeuden kuluminen vanhempainpäiväraha-kausilla

Yleisesti ottaen opintojen suorittamisaikaan ei lasketa poissaoloa, joka johtuu äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämisestä. Vanhemmalla on tämän lisäksi oikeus ilmoittautua mistä syystä tahansa, esimerkiksi lasten kotihoidon takia, poissaolevaksi opiskelijaksi kahden lukuvuoden ajaksi, jos hänet on hyväksytty opiskelijaksi ennen kevättä 2015. Kevään 2015 tai sen jälkeen opiskelijaksi hyväksytty voi ilmoittautua poissaolevaksi yhteensä kahden lukukauden ajaksi. Heille ensimmäisen lukuvuoden poissaolo on mahdollista vain asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, naisten vapaaehtoisen asepalveluksen, äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan, sairauden tai vamman vuoksi.

Opiskelu-oikeuden jatkamista voidaan harkita, jos opintojen viivästyminen on aiheutunut hyväksyttävästä syystä. Keväällä 2015 tai sen jälkeen opiskelijaksi hyväksytyillä opiskelijoilla huomioidaan opintojen viivästyminen osa-aikaisen opiskelun vuoksi esimerkiksi äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan aikana. Tällöin opiskelija on ollut läsnä oleva, eikä ole käyttänyt poissaolo-oikeuttaan.

Vaikutus opintolainavähennykseen ja -hyvitykseen

Jos korkeakouluopiskelija on nostanut opintolainaa korkeakoulututkinto-opintojensa aikana ja suorittanut tutkinnon tietyssä määräajassa, voi hän saada opintolainavähennyksen tai opintolainahyvityksen riippuen siitä, milloin hän on ensimmäiset korkeakouluopintonsa aloittanut.

Yllä mainittua määräaika voidaan kuitenkin pidentää, jos opinnot ovat hidastuneet hyväksyttävästä syystä. Hyväksyttävä syy on esimerkiksi oman lapsen hoitaminen, jos on saanut äitiys- isyys- tai vanhempainrahaa. Tällöin etuuden maksukauden pitää kestää yhtäjaksoisesti vähintään yhden kuukauden opintolainavähennykseen oikeuttavana suorittamisaikana. Yhden lukukauden aikana vähintään yhden kuukauden kestänyt etuuden maksukausi pidentää määräaika 0,5 lukuvuodella. Lukukaudet ovat 1.1.–31.7. tai 1.8.–31.12.

Opintotuen tulovalvonta ja sosiaalietuuksien verotus

Tuoreiden opiskelijavanhempien on hyvä huomioida, että opintotuen tulovalvonnassa veronalaiset lapsiperheiden etuudet huomioidaan myös tulona. Näitä veronalaisia sosiaalietuuksia ovat vanhempainpäivärahat, erityishoitoraha, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuki sekä osittainen ja joustava hoitoraha.

Vaikka tuet ovat usein pienempiä kuin palkka, ei ennakonpidätysprosentti välttämättä pienene. Tämä johtuu siitä, että tuista ei tehdä verotuksessa samoja vähennyksiä kuin palkkatulosta. Päivärahoissa, kuten äitiys-, erityisäitiys-, vanhempain- ja isyyspäivärahoissa ennakonpidätys toimitetaan yleensä palkan veroprosentin mukaan. Jos palkan veroprosentti on alle 25 %, vanhempainpäivärahoja verotetaan aina 25 %:n mukaan, ellei tuen saaja hae itse muutosverokorttia.

Eläkkeen karttuminen vanhempainpäiväraha-kausilta

Eläkettä kertyy vanhempainvapaiden sosiaalietuuksista, kuten äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha-kausista. Myös kotihoidon tuen ajalta kertyy eläkettä. Edellytyksenä on, että ennen eläkkeelle jäämistä työansioita työuran aikana on kertynyt vähintään 17 807,01 € (vuoden 2019 tasossa). Etuuden perusteena on aina vähintään 741,96 € kuukausiansio.

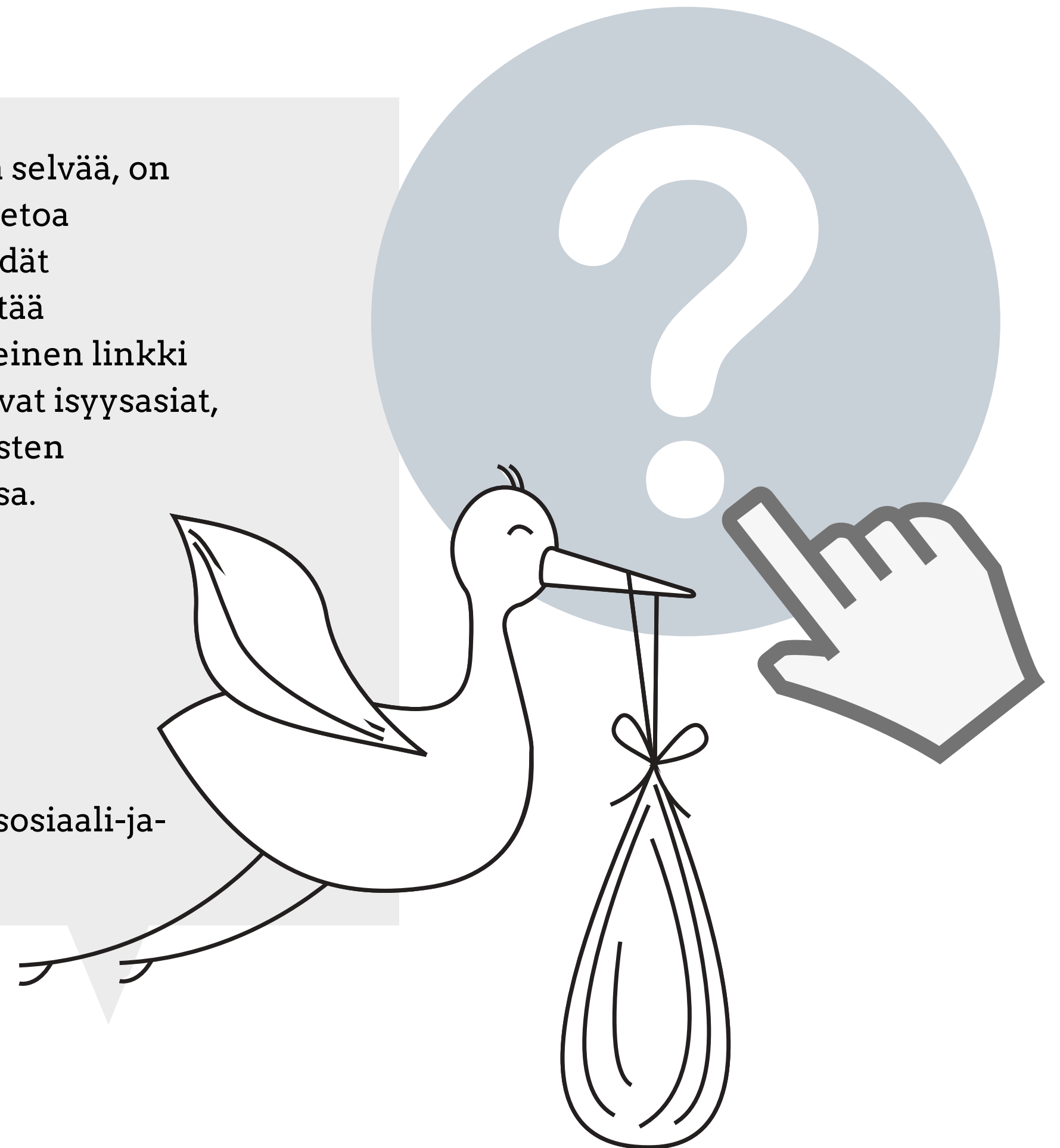
Onnea tuleville vanhemmille!

Jos jokin jäi mietityttämään tai haluat ottaa asioista tarkempaa selvää, on alle koottu hyödyllisiä linkkejä aiheeseen liittyen. Parhaiten tietoa lapsiperheiden etuuksista löydät Kelan nettisivuilta. Sieltä löydät esimerkiksi paljon erilaisia laskureita, joiden avulla voit selvittää tarkemman arvion Kelan maksaman etuuden määrästä. Viimeinen linkki johdattaa Oulun perheoikeudellisiin palveluihin, joihin kuuluvat isyysasiat, elatus-, huolto- ja tapaamissopimusasiat sekä olosuhdeselvitysten laatiminen tuomioistuimelle lasten huolto- ja tapaamisriidoissa.

Kelan sivut lapsiperheille: <https://www.kela.fi/lapsiperheet>

Kelan laskurit: <https://www.kela.fi/laskurit>

Oulun perheoikeudelliset palvelut: <https://www.ouka.fi/oulu/sosiaali-ja-perhepalvelut/perheoikeudelliset-palvelut>

Oppaan laatija: Erja Alalauri